

spominja na verzno-kitično organizacijo Svetega Cirila in Metoda:

Kot liliji prenežni sta cvetela
In čednosti že mlade dni živela,
Modrosti prave zgodaj sta iskala,
Po njej življenje svoje sta ravnala. (verzi 5-8)

(Zadnje dvostišje kot dokaz Aškerčevega avtorstva citira Marja Boršnik na 8. strani nove monografije.)

Podobnost metrične organizacije je lahko navidezna: v *Svetem Cirilu in Metodu* bi šlo za nemo-dificirane epske enajsterce, ki oblikujejo sicer poenostavljeno kitično zgradbo, toda še vedno v soglasju s stilno visoko tematiko, ki narekuje pripovedovalcu tudi stilno visoki verzni vzorec, v *Auto da fé* pa za novo, baladno funkcijo do tedaj v slovenskem pesništvu nebaladnega verznege vzorca, ki oblikuje baladno dvostišje in z učinkovitim členjenjem pesemskega tkiva razkriva njegovo paraboliko.

Pred podobnim, nedokončnim odgovorom se znajdemo pri vprašanju elegičnega dvostišja v Aškerčevem pesništvu. Pregled verzni oblik in vzorcev nam je pokazal, da elegičnega dvostišja v njegovih pesniških knjigah ni, vendar to še ni zadosten razlog, da bi zavrnili Aškerčevo avtorstvo *Venca na grob Fr. Purgaja*. Za elegično izpoved takega tipa je po Prešernu imel Aškerc na voljo elegični distih (aktualiziral ga je v obravnavani pesmi) ali jamski enajsterec (v prepletu z jamskim desetercem ga je uporabil v *Intermezzu pomladnega jutra* ob Kettejevi smrti in v pesmih *Ob smrti Simona Gregorčiča* in *Ob grobu Adamiča in Lundra*), pa se je v zgodnji fazi odločil za bolj vzvišen vzorec. Potrdilo Aškerčevega avtorstva omenjene pesmi je mogoče najti v zrelem obdobju avtorjevega ustvarjanja: podobno občutje kot iz distiha:

Zrelosti včakalo nil Nemila bila mu usoda.
Črv mu boleznj srce blago je zgodaj prejel. (verza 5 in 6)

veje iz naglasnih šestercev¹⁴ v pesmi *Markos Bozzaris*:

Markos Bozzaris pa nič več ne sliši slavitve
svojih rojakov veselih. Sam padel je sredi molitve. (55–56)
(Akropolis in piramide, str. 154)

Preverjanje nepodpisanih ali šifriranih besedil z verzni repertoarjem celotnega Aškerčevega pesništva je prineslo skromne rezultate: pesmi so lahko Aškerčeve (in zdi se, da se jeziček na tehtnici nagiba bolj v to smer), ni pa nujno; kam bi se nagnila končna sodba, bi najbolj natančno

pokazala leksikalna, frazeološka in kompozicijska analiza. Če bi se izkazalo, da je rezultat pozitiven, bo mogoče govoriti o dvojnem viru Aškerčeve poetike: visokoliterarnem, ki rase iz enajsterskega in šestomerskega romantičnega in zgodnjerealističnega verznege oblikovanja, in ljudskem, ki nadaljuje tradicijo ljudske pesmi, balade in romance, ki jo je v umetno pesništvo uvedlo razsvetljenstvo, kodificirala romantika in razvil realizem. Znotraj teh tradicionalnih oblikovnih postopkov pa pri Aškercu nastaja poezija nove izpovedne moči, ki zdaj stoji ob strani nove splošno človeške ideje, zdaj upesnjuje individualno etiko in izpolnjuje – kot prečiščeno kaže nova monografija Marje Boršnik – vsa obdobja Aškerčevega ustvarjanja.

Tone Pretnar
Filozofska fakulteta v Ljubljani

Ob izidu Gledališkega besednjaka

Aleš Berger, Marko Slodnjak, Tone Peršak idr., Gledališki besednjak. Slovensko strokovno izrazje v gledališču, filmu in televiziji. Izdalo Društvo gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije. Založilo Mestno gledališče ljubljansko, Ljubljana 1981, 612. str.

V knjižnici Mestnega gledališča ljubljanskega je pred kratkim izšel Gledališki besednjak s podnaslovom slovensko strokovno izrazje v gledališču, filmu in televiziji, obsežno delo, ki ga je napisalo enajst avtorjev (Aleš Berger, Marko Slodnjak, Tone Peršak, Nada Šumi, Peter Bedjanič, Viktor Molka, Edi Majaron, Henrik Neubauer, Zdenko Vrdlovec, Boris Grabnar, Maks Veselko), z nasveti pa jim je pomagala še vrsta strokovnjakov.

Gledališki leksikon »skuša zajeti poglobitve strokovne izraze na področju gledališča, plesa, radia, filma in televizije in jih s kratko razlago ter v spremstvu ustreznih izrazov v francoščini, angleščini in nemščini ponuja slovenskemu pa tudi tujemu bralcu«, pravijo avtorji v uvodu svoje knjige. Ta je razdeljena na štiri dele. Prvi del je stvarno kazalo po področjih (film, gledališče, lutke, ples, televizija), kjer so gesla navedena v štirih jezikih, dodana pa jim je še šifra. V drugem delu so razlage gesel, tretji del ima naslov Dokumentacija s podnaslovom Knjižnično, arhivsko, dokumentacijsko in muzejsko delo v zvezi z gledališčem, filmom in televizijo, četrti del pa se-

¹⁴ Naglasni šesterce v prepletu z naglasnim petercem je po strogi silabotonični skansiji mogoče brati kot daktilski verz.

stavljajo abecedna kazala vseh izrazov v treh tujih jezikih.

Ob tem bi rada opozorila, da ob vrsti slovenskih gesel ni ustreznih izrazov v enem ali več tujih jezikih (npr. kolorist animiranega filma, pa izrazi pri montaži, bralni vaji, aranžirki itd.), obenem pa najdemo v slovenskem delu izraz magnetocord brez ustreznih izrazov v drugih jezikih. Delno so na te pomanjkljivosti opozorili v uvodu že avtorji sami, zato bi omenila morda samo še to, da v slovarju tudi ne najdemo besede *igralec*, čeprav je delna razlaga pri geslu *dramski igralec*.

Bolj bistveno kot te obrobne pripombe pa je vprašanje koncepta takega slovarja: zakaj slo-

venski slovar poleg izrazov v francoščini, nemščini in angleščini nima tudi izrazov v ruščini, češčini ali katerem drugem slovanskem jeziku, ki zagotovo te strokovne izraze pozna, poznajo ali vsaj morali pa bi jih poznati tudi vsi tisti, ki jim je ta slovar namenjen in ki ga bodo tudi uporabljali. Nerazumljivo se mi zdi, zakaj se ob tako pomembnem delu, kot gotovo ta slovar je, ne obrnemo tudi v slovanski svet. Morda bi kazalo v zvezi s tem premisliti tudi o nadaljevanju in pripraviti še drugi del, ki bi zajel slovanske jezike in tako omogočil študij literature tudi v teh jezikih.

Alenka Logar-Pleško
Filozofska fakulteta v Ljubljani

PREJELI SMO V OCENO

Mihael Kuzmič, Predgovori Štefana Kuzmiča. Založila in izdala Teološka fakulteta Matija Vlačič Ili-rik v Zagrebu, Zagreb 1981, 127 in V str.

Prvo srečanje slovenskih pesnikov, Kranj 1981. Poezija, pesniki in zgodovina. Uredniški odbor Franc Drolc idr. Izdala osrednja knjižnica občine Kranj. Kranj 1982, 140 str.

S'postavitelno ezikoznanje. Izd. na Sofiskija universitet »Kliment Ohridski« VI (1981), 1.

Naročnike, ki še niso poravnali letne naročnine za leto 1980/81 in 1981/82 prosimo, da poravnajo naročnino na naslov oziroma žiro račun:

Slavistično društvo Slovenije Ljubljana
(za JiS): 50100-678-45265

Uredništvo
